

Püspöki jelentés 2014. május 21.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Tavaszi közgyűléseinket általában rövid jelentéssel szoktam bevezetni, mert ilyenkor jobbra az egyházkerületi intézmények beszámolóit hallgatjuk meg, és a folyamatban levő, halaszthatatlan ügyekről döntünk. Most is így lesz. Abban azonban el fogok térni a megszokott rendtől, hogy egy folyamatba helyezendő ügy miatt ha nem is többet, de mást is kell mondanom, mint ilyenkor szokás. Ez pedig az őszi tisztújítás, amelynek első lépése az lesz, hogy ma megállapítjuk a gyülekezetek szavazati számértékét, illetve felállítjuk az egyházkerületi választási bizottságot. Az összes többi határidős kérdést egyházunk törvénye szabályozza. Kérem az egyházmegyéket és egyházközségeket, hogy a törvényi útmutatásoknak megfelelően járjanak majd el.

Néhány napja fejeztük be a Jelenésekről szóló könyv olvasását. Igen megragadott a 21. rész látomása, mert itt nemcsak nagy titkokat sejtethet meg az ember, hanem fontos, mi több, döntő kérdésekben éppenséggel tisztábban is lát. Azt olvassuk itt, hogy János apostol, a pathmoszi látnok új eget és új földet lát, aztán látja az új Jeruzsálemet is. Mind az új ég és új föld, mind az új Jeruzsálem mibenlétéről számos leírást közöl. Az új ég és az új föld az, amit a próféták és az apostolok is megígértek és sóvárogva vártak; Pál apostol szava szerint ez abszolút új teremtés, Péter apostol szava szerint ebben igazság lakozik; ez az az ország, amelyről az athanázuszi hitvallás azt mondja, hogy Krisztus országa, és ennek az országnak nem lesz vége. S látja János az új Jeruzsálemet is, amelyet nem emberkéz alapít és épít, kiterjedését és berendezkedését sem az emberi, történelmi és kulturális tényezők határozzák meg, hiszen Istentől száll alá, mint vőlegénye számára felékesített menyasszony. Egyszóval amit János lát: az abszolút új. Ez a jövő. Vagy, erőteljesebb magyar szóval: ez a jövőendő. De lát még János valamit: íme, az Istennek sátora az emberekkel van. De erről a sátorról nem mondja sem

azt, hogy új, sem azt, hogy régi. Pedig ha valamit, akkor éppen a sátrat, az egyszerű hajlékot kerül a legkisebb erőfeszítésbe kicserélni, s helyette újat beszerezni. Ám János nem mondja, hogy ez a sátor új vagy régi volna. Éspedig azért nem, mert az a sátor amit ott jelent és jelez: örökkévaló. Vagyis a réginek és az újnak a viszonyát itt nem abból értjük meg, hogy az új az volna, ami a régihez képest már valami más, valami, amit még nem próbáltunk ki, eddig még nem fedeztünk fel. És megfordítva: a régi sem az az újhoz képest, ami valamikor jó volt talán, de mára elavult, valamikor hasznát vették, de mára már csak kellemetlen kolonc, amit kár magunkkal hurcolni, ahogy idős emberek mondják: jó lesz az még valamire! A régi és az új mindig az örökkévalóhoz képest régi és új. Mindezzel jelenlegi helyzetünkben, amikor egyházunk helyzetéről, lehetőségeiről, mostani állapotáról, bekövetkező jövőjéről töprengünk, s mindezekre nézve vitákat nyitunk, tájékozódunk, tanácskozunk és döntéseket hozunk, megsegít bennünket abban, hogy ezt a perspektívát ne vétsük szem elől.

Ezeket azért szükséges most elmondanom, mert mintegy két esztendeje Zsinatunk határozata értelmében megélénkült az egyház jövőjében való foglalatosságot. Az úgynevezett Egyházi Jövőkép Bizottság felállítását – szokás szerint – meglehetősen tartózkodás fogadta egyházunk közösségeiben. Azért mondom, hogy ez szokás szerinti fenntartás volt, mert annak, legalábbis Magyarországon, évszázados hagyománya van, hogy ha nem akarunk vagy nem merünk valamit megoldani, amit pedig kellene, akkor felállítunk egy bizottságot. Mégis, a tartózkodás és a fenntartások ellenére a bizottság első, a Zsinat elé hozott jelentésében meghatározóan fontos dolgokat fogalmazott meg. Éspedig azt, hogy egyházunk bármilyen jövőképet vetít is maga elé, bármihez fog is hozzá, bármilyen irányba indul is el, az csak a gyülekezetek közösségében lehetséges vagy nem lehetséges. Jó volt ezt annak idején a zsinaton hallani. Utóbb azonban – és engedtessek meg, hogy e tekintetben úgy mondjam el véleményemet, mint lelkipásztor, aki maga is gyülekezetben szolgál – úgy érzem, megbicsaklott ez a törekvés, és a legutóbbi Zsinatunkon már nem az egyház jövőjéről váltottunk szót, hanem a jövőkép bizottság jövőjéről. Mindazáltal meg vagyok győződve arról, hogy az a tiszta és világos hangütés, amely a bizottság kezdeti munkáját jellemezte, visszanyerhető, hiszen olyanoktól hallottuk, akik maguk is gyülekezetekben élnek és szolgálnak. Hogy a megbicsaklásnak mi lehet

az oka, azt csak találgatni tudom, de nem is tiszttem, hogy találgassam az okát. Egy megfontolást azonban bizalommal idehozok. Régóta tudjuk, hogy igen könnyű összekeverni két magatartást, s ha már összekeveredtek, nagyon nehéz megkülönböztetni őket. Az egyiket egy filozófiai szó fejezi ki, Paul Ricoeur francia filozófus dolgozta ki, így hangzik: innováció. Ez azt jelenti, hogy a régihez képest újat kezdünk. Jelenthet ez új alakzatot, módszert, eljárást, új dolgokat. A másik teológiai szó, s leginkább Kálvin János dolgozta ki (hogy egy másik franciát idézzünk): ez pedig a reformáció. Az innovációt mindig szedimentáció követi. Ez a szó a vegyészetből származik, üledékesedést jelent. Az új dolgok sorsa az, hogy miután bekerülnek életünkbe, helyet találnak maguknak, leülepednek, azután halmaz vagy éppen rendelkezésre álló készlet lesz belőlük. Másrészt a reformáció kiegészítő párja mégsem a tradíció, mint gondolják sokan, hanem az élet. Innoválni könnyű, de ami könnyű, az olykor fölösleges. A világ tele leleménnyel, találmánnyal, kínálattal, ki tudja még, mivel. Az egyházban is könnyű innoválni, elég csak egy liturgiai mozdulatot megváltoztatni, mert másoknál láttuk azt. Ám éppen emiatt utalják hitvallásaink az újítást a közömbös dolgok közé, s óvnak attól, hogy akár erőltetésük, akár ellenzésük okán a döntő dolgok közé emeljük őket. Reformálni viszont nehéz, olykor szinte lehetetlen is, mégha büszkén valljuk is, hogy a megújított egyháznak szüntelen reformációra van szüksége. De itt nem elég a szándék, mert reformálni csak akkor lehet, ha megvan a szilárd és örökkévaló igazság, vagyis mérték, amihez életünket hozzá kell igazítani, vagy, ha szükséges, vissza kell igazítani. Mostanában fejeztem be Buzogány professzor úrral Kálvin Institutiójának új fordítását. Ő fordította, én ellenőriztem. Így aztán betűről betűre minden szót, minden mondatot alaposan meg kellett rágnom. Nos, számomra egyértelmű, hogy a XVI. században kevés olyan elszánt ellenfele volt a nyakra-főre való újítgatásnak, mint Kálvin. Mi több, azzal vádolja a középkor egyházát, hogy akkor aztán mindent behoztak az egyházba, ötlet, igény és vágy szerint. Ugyanakkor kevés olyan nagy hatású bajnoka volt az egyház megreformálásának, mint Kálvin. Hogy jól értsük, mit jelent ez, hadd idézzek egy mai amerikai vitát, amelyben egy protestáns tudós kijelentette, hogy a XXI. században, talán néhány éven belül a protestantizmus befejezi küldetését. Indoka szerint ez azért lesz így, mert a protestantizmus csak tagadni tud. Tagadja egyik oldalon a

hagyományt, tagadja amott a rítust, tagadja emitt az egész gondviselési valóságot, egyszóval mindent. S ha olykor, mondja e szerző, erre szükség volt is, a XXI. század azt mutatja, hogy ez zsákutca. Aztán a vitához hozzászólt egy római katolikus tudós is, aki furcsállva kérdezte vitapartnerét: valóban mindent tagad a protestantizmus? Hiszen ő ilyeneket tanult Kálvinéktól, hogy: sola fide, solus Christus, sola gratia, sola Scriptura – és ezek bizony nem tagadások, hanem szilárd állítások. Ez mind-mind: igen. Vagyis ha időről-időre elővesz bennünket a reformáló hevület, amelynek én személy szerint feltétlenül örülök, kérek tisztelettel mindenkit, sose feledje, hogy a mérleg, amelyen régít és újat egymáshoz viszonyítunk, nem a kettő ilyen-olyan aránya, hanem az örökkévaló. Csak ott mérhetünk jól, ahol velünk ama szent sátor, az Isten velünk lakozása, amelyet János apostol nem mond sem réginek, sem újnak. Summa: amikor az egyház jövőjéről vitatkozunk, ne feledjük, hogy Jézus Krisztus az, Aki eljövendő, az Isten országa az, amely eljövendő, s amennyiben mi Krisztus fősége alatt Isten országának népe vagyunk, akkor egyszerűen szólva maga az egyház a jövő.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Ebben az esztendőben véget ér egy ún. egyházkormányzati ciklus. Ez persze csak felerészt igaz, hiszen presbitériumaink három évvel ezelőtt újultak meg, és mély meggyőződésem, hogy a presbitériumokban dőlnek el a lényeges dolgok. Most is a három éve megújult presbitériumok fognak egyházmegyei, egyházkerületi, és zsinati tisztségviselőket választani, vagyis mandátumot adni azoknak, akiket alkalmasnak tartanak a különböző szolgálatok ellátására. Azt kívánom tiszta szívemből, hogy az őszi tisztújítást jó és fontos beszélgetések, megfontolások, latolgatások kísérjék. S remélem, ki-ki meg tudja magát tartóztatni a fölösleges indulatoktól és spekulációktól. Tudjuk, akik alaptalanul akarnak egy-egy jelöltet méltatlannak nyilvánítani más előnyére, azok hamar azt találják, hogy önmagukat tették ezzel méltatlanná. Bölcsességet és egymás iránti szeretetet kívánok, mert itt nem hatalomért való versengés folyik, hanem nehéz és súlyos szolgálatokra való megbízás. Ha tehát bírálatunk tárgyává teszünk

valakit, elvégzett munkája fényében tegyük. Ami pedig a kritikát illeti, az szabad és jó dolog, ám csak akkor, ha nem vesszük el, a régiekkel szólva, a szerény önkritika drága kegyelmi ajándékát. Vagyis, ne fojtsuk egymásba a szót, és válaszra is adjunk módot.

Az elmúlóban levő ciklusra nézve nem tudok még végleges megállapításokat tenni, de néhány irány – azt hiszem – nyilvánvaló. Ugyanis megkezdett munkánk nem négy-öt évre megy vissza, hanem tízre, húszra, vagy akár éppen százra, vagy több százra. Egyházkerületünk sajátos története a török hódoltság óta hordozza ezt a jellegzetességet: az akadályoztatások és újrakezdések, az összeomlások és újraépítések egyházkerülete vagyunk. Ámbár egyre inkább felzárkózik életünk a többi egyházkerületéhez, s nyugodtan mondhatjuk, hogy a magyar református egyház alkotmányos megalakítása óta, idestova öt éve teljes egészében egyházunk közösségében tervezünk és fáradozunk. Jó dolog ez. Amikor egy hatéves ciklus végéhez közeledünk, akkor is csak azt mondhatjuk el, hogy a megkezdett munkák, lett légyenek azok az új gyülekezetek szervezése, a szórvány-helyzet méltányos és bölcs átrendezése, gyülekezetek státusának megerősítése, az új egyházkerületi építési alap, a szombatév beindítása, a lelkészképzés kibővítése, a különböző szövetségek munkáinak bevonása az egyházi életbe, új lehetőségek kimunkálása Magyarországon és a határon túl, mint pl. iskolák, diakóniai munka, és a misszió megannyi ága – egyszóval azt kell mondanunk, hogy ezeket a munkákat csak megkezdeni lehetett. Legfeljebb azt mondhatjuk még el, hogy mit mulasztottunk el a lehetőségek közül, mit nem kezdtünk el egyáltalán, s ugyanakkor mi az, amiben restségünk, alkalmatlanságunk ellenére Isten kegyelméből néhány lépést tenni tudtunk. Léphetünk volna többet is, vagy nagyobbat is – ez igaz, de az is, hogy a lépések irányt mutatnak. Például azt, hogy nem akarunk szüntelen körbe-körbe járni, legkevésbé önmagunk körül, mindegyre visszatérve okafogyott témákhoz és felvetésekhez. Hadd szóljak hát néhány szót ezekről az irányokról, remélve, hogy mindegyik az Örökkévaló felé mutat.

1.) Hadd állítsam mindjárt első és legfontosabb helyre, az összes megfontolásunkat meghatározó helyre a gyülekezeteket. Ezt nem

szociológiai értelemben teszem (úgy is tehetném!), hanem teológiai értelemben. Van annak már 25 éve, hogy vitába keveredtem valakivel, aki azt vágta a fejemhez, hogy pontatlanul fogalmazok, amikor nem egyházközséget mondok, hanem gyülekezetet. Nem volt igaza, mert csak részben volt igaza! Ha ugyanis nem látunk magunk előtt Isten igéje hallgatására, sákramentumok kiszolgáltatására, önmagukat krisztusi mértékhez igazító, szent, isten-magasztaló közösségbe egybegyűlt gyülekezetet, akkor marad a hivatal (ami nem mindig hivatás), marad a pecsét és a kulcs, marad az egyházfőhatósági igazolás, marad az, hogy még egy prédikációvázlatot sem találunk a lelkész asztalán, de jegyzőkönyvet ezret is. Értsük jól, nem szembeállítást akarok itt megfogalmazni, hanem újra tisztán és világosan kimondani, hogy nem az utasok vannak a kocsióért, hanem a kocsi az utasokért. Igen, kell pecsét és kulcs, kell jegyzőkönyv, kell hivatal, de még mennyire – de ezek mind-mind csak egyre mutathatnak, az egyház titkára, az pedig ilyen egyszerű, ahogy a régiak mondták: az egyház Isten igéjének teremtése (*ecclesia est creatura verbi Dei*).

Azért is említem ezt, mert pár napja igen meghökkentem, amikor megkérdezettként magam is belekerültem egy egyház-szociológiai felmérésbe. Vagy ötven kérdésre kellett válaszolnom a gyülekezetemről, a lelkészi szolgálatomról, az elgondolásaimról, önmagam értékeléséről és így tovább. A végén igen csodálkoztam, hogy egy árva kérdés sem hangzott el az igehirdetésről. De miután túltettem magam a sokkon, most már derűsen mondom, hogy jól van ez így: az igehirdetés nagy titok, nagyobb annál, hogy szociológiai eszközökkel mérni lehetne. Meg aztán mindent a maga helyén! Ezért is szeretném újra megerősíteni, hogy református egyházunk, és benne egyházkerületünk jövőjét teljes egészében és maradéktalanul az igében és igének élő gyülekezetekben látom, s ezt is kívánom minden erőmmel munkálni. Hogy azon a helyen, ahol állok, mit sikerült ezért tennem, magam meg nem ítélem, de tanúsíthatom, hogy a püspöki hivatalban, az esperes-gondnoki értekezleteken, a zsinati tanácskozásokon mindig ezt tartottam szem előtt, és ezért kellett sokszor fájdalmas döntéseket hozni a gyülekezetekért.

2.) Ezért kívánatosnak tartom, hogy a jövőben is folytassuk és erősítsük egyházközségeink megerősítését. Például olyan módon, ahogyan erre az új építési alappal kísérletet tettünk, s talán nem is sikertelenül. Ennek a lényege az, hogy ha egy-egy közösségnek kötelessége és egyben méltósága, hogy önmagára nézve önmaga testületeiben hozzon döntést – és olykor bizony nehéz és súlyos döntést! –, akkor ehhez a megvalósításhoz szükséges és sokszor hiányzó eszközöket is rendelkezésre kell bocsátani, ideértve az intézményi, jogi, információs és anyagi adottságokat, hogy úgy tudjanak megfontolást tenni, hogy világosan láthatják, mit remélhetnek segítségül a maguk erőfeszítése mellé.

3.) Ugyanide tartozik, hogy a gyülekeztek egymás közötti kapcsolatát és közösségét is szükséges és jó dolog megerősíteni. 25 esztendővel ezelőtt óriási lelkesedéssel létesítettünk megszámlálhatatlanul sok testvérgyülekezetet. Szinte mindenki elbűszkélkedhetett azzal, hogy Erdélytől Latin-Amerikáig nem is kettő, de legalább öt testvérgyülekezete van. Ez még azzal is kiegészült, s ez dicséri az akkoriak bölcsességét, hogy egy-egy egyházmegyén belül is megszerveződött a patronáló gyülekezetek hálózata. De ahogyan a testvérgyülekezeti kapcsolatok ellanyhultak, úgy a patronáló gyülekezeti rend is elpárolgott. Építsük újra mindezt úgy, ahogyan azt már néhány egyházmegyénk elkezdte, nevezetesen hogy egyházmegyei közösségek találkoznak, töltenek együtt időt hitük mélyítésében, keresik egymást, tudomással bírnak egymásról, és anyagi erejük szerint segítik is egymást. Mindig örültem, ha így láttam együtt egyházkerületünkben közösségeket. Testvérek vagyunk és nem osztozkodók. A közösségvállalás ugyanis több, mint puszta közteherviselés. Hitvallás. Mi több, Pál apostol szavaival, egymás hite által való épülés – kölcsönösség és közös belátás: egyformán kegyelemből élünk – s ebben nincs több és kevesebb, csak egy: Isten szent kegyelme.

4.) Egyszer hallottam egy megjegyzést, miszerint az erőtelen szórványgyülekezetek: hospice-gyülekezetek volnának. Ez a tétel éppen olyan értelmetlen, cinikus és ezért visszautasítandó, mint amikor valaki

így jellemezte magát: én hobbipap vagyok! Minden gyülekezet azonos értékű, ha Krisztus nevében gyülekezik egybe, nem a létszám, hanem az irány a döntő, nem sokaság, hanem lélek tesz csuda dolgokat. Igen, tudom, amit mondtam, az az ad esse ecclesiae körébe esik, abba ti. hogy mitől egyház az egyház, és tudom, van ad bene esse ecclesiae is, ti. mitől lehet jó állapota az egyháznak. Itt csak azt mondhatom, ha drága dolog az elfekvő – ezen sokan a szórványt értik –, akkor csak egy drágább van nála, a szülőotthon. De érdemes-e ezeken a képeken hadakoznunk, mikor az egyház eleve familia Dei – s ebben az értelemben is sok-generációs család, vagyis az agg és az újszülött egybetartozik és együtt él?! Ha mi azon az irányon maradunk, hogy nem engedjük kijátszani az elnehezült helyzetű közösségeket az újonnan szerveződéssel, és fordítva, biztos vagyok benne, hogy egész református egyházunk közösségi dimenzióját tudjuk meggazdagítani. És melleleg, tudunk másoktól is tanulni (miért is ne, és miért ne sokat!), kitől azt, hogy mennyire fontos az identitásunk szimbolikus megjelenítése, kitől azt, hogyan lehet jó kommunikációt végezni, kitől azt, hogy időt-erőt nem kímélve ápolnunk kell a személyes kapcsolatokat, kitől azt, hogy mennyire fontos az aprómunka.

5.) Nehezen átlátható, sokszálú és szüntelen alakításokat igénylő munka a képzés és a tanulás is. A legkönnyebb arról szólni, hogy az elmúlt hat évben átalakult a lelkészképzés rendje, megváltozott a lelkészi képesítés, elmélyült a lelkésztovábbképzés, számos lehetőség nyílt gyülekezeti munkatársak rendszeres és szisztematikus képzésére, illetve hogy a kötelező hitoktatás bevezetésével újabb nehéz, de igen ígéretes feladatként hárul ránk az iskolai vallástanárok kiképzése. Ezzel is csak a töredékét mondtam el a dolgoknak. Mindehhez azonban szükséges hozzáfűzni, hogy egyházunk megelevenedése a legerőteljesebben és – bízvást mondhatom –, a leggyorsabban akkor történhet meg, ha újra felfedezzük a tanítást, mégpedig a hit igazságainak tanítását. Ebben a részemről semmiféle fundamentalizmus nincs, a fundamentumokra utalok. Alapok nélkül ugyanis elsodródunk. Itt-ott látjuk is ennek jelét, de nem szeretném, hogyha egyházunk olyanná lenne, mint az autók hátsó ablakába rakott bólogató kutyaab, amely mindig menetirány szerint csóválja a fejét, mármint amerre a világ-autó halad. Kierkegaarddal

szólva aki összeházasodik a korszellemmel, korai özvegységre ítéli magát. S ma a korszellem minden, csak nem megnyugtató. Egy elemző szerint főleg Európában mindent áthat a kiegyenlítés hisztériája, ami valójában sem nem kiegyenlítés, sem nem méltányosság, hanem rafinált gyakorlatozás a keresztyénség megalázására. Ezért is a tanítás, vagyis azoknak az igeneknek a továbbadása, amelyekre fentebb utaltam, elengedhetetlen része, mi több, forrása egyházunk megelevenedésének. Ahol reformáció fakad, ott a forrás a tanítás – ezt azért világosan látjuk. Természetesen ez nem könnyű dolog. A mai ember és így a mai keresztyén ember információs túlterheltségtől szenved (egy-egy agykutatók szerint már-már olyan mértékben károsodnak az agysejtjeink a milliárdnyi információtól, mintha alkoholisták lennénk), s így nagyon nehéz megtalálnunk és meghatározni a tanításnak azt a körét, amelyről akkor sem mondhatunk le, ha ez történetesen nem érdekel senkit, vagy ha éppen ütközés lesz belőle, ahogy Pál erősíti Titust (most olvassuk levelét!) egy elvadult és elvakult világ kellős közepette. Másodszor azért is nehéz erről beszélni, mert a tanítás disputát is inspirál, a disputa könnyen válik vitává, a vita pedig könnyen fajul öncélú vitatkozgatássá. De csak most és csak önöknek hadd mondjam: egyedül a temetőben nincs vita. Nem a vitáktól kell félni, hanem attól, hogy eltűnik a keresztyén emberből a tanulás készsége, a docilitas. Mert hogy ki jutott hitre, azt abból lehet rögvest, biztosan és csalhatatlanul megítélni, hogy akar-e tanulni. De hát hogy is ne akarnánk megtudni, hogy ki az az Isten, milyen az az Isten, Aki a mennyei élet annyi jó ízét adta nekünk?! Örülök, hogy egyházkerületünkben a hivatalos képzési formákon túl számos műhely, lehetőség és alkalom nyílt, és örülök, hogy ebben egyházkerületünk is segítő kezet nyújthatott.

6.) Szólnunk kell az egyházi szolgálatok rendjéről is. Bár hitvallásainkat és törvénykönyvünket fejből felmondjuk, ha erről kérdeznak, s mondjuk, hogy minálunk vannak pásztorok, tanítók, presbiterek és diakónusok, azt azért meg kell vallanunk, hogy nagyon a kezdetén vagyunk annak, hogy ez a jó rend – vagyis a szolgálatok megosztásának és betöltésének rendje – minden tekintetben hathatós legyen. Azonban azzal, hogy kerületünk folyamatos buzdítást adott gyülekezeti munkatársak beállítására, hogy támogattuk és továbbra is támogatjuk a presbiteri és

nőszövetségi munkát, hogy igyekszünk mindent megtenni a tanítóinkért, akár intézményeinkben, de leginkább gyülekezeteinkben, csak emeli a lelkipásztorok szolgálatát és szolgálatukhoz tartozó méltóságát. Igen örülök, hogy az elmúlt években sikerült áttörni azt a félelmekből, féltésekből és félreértésekből emelt falat, amely okán egyik oldalról a presbiter, a másik oldalról az intézményi dolgozó, az egyik oldalról a hittantanár vagy a preoráns, a másik oldalról a diakónus csak riválist, s olykor megélheti riválist látott egymásban. Jó lenne, ha nem kellene e fal mögé visszalépnünk.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Három vagy négy vonatkozást említettem, s ez nyilván nem minden. De ahol szilárdan és eltökélten szeretnénk gyülekezeteinket megtartani, építeni, újjászervezni, ahol a gyülekezetek nem önmagukba zártan élnek, hanem egyházi közösséget alkotnak, ahol a döntés és a végrehajtásához szükséges eszközök közelebb jutnak egymáshoz, ahol a szolidaritás és közösségvállalás nem leereszkedés vagy fölfelé kapaszkodás, hanem testvériesség, ahol az egyház közösségei nyitottak és készek taníttatni, hogy aztán taníthassanak, ahol jó munkamegosztás él a gyülekezet szolgálói között, ott meg fog szűnni az a parttalan és értelmetlen huzakodás, ami kimondva-kimondatlanul meghatározta az elmúlt évtizedeket a gyülekezet és az intézmény vagy intézmények között. Sokat őrlődtünk ezen, olykor talán fölöslegesen, összességében mégsem haszontalanul, ha megsejtettük a titkot, hogy mit jelent az, hogy Isten kiváltképpen való népet gyűjt egybe magának, ha értjük, hogy a jelen lehetőségei nem azonosak minden esetben azzal a jövővel, amit Isten készített számunkra, és ha hisszük, hogy Isten mindig többet tartogat számunkra, mint amit mi látunk, mert ő nagyobb a szívüknél, s ha megéreztük Isten velünk sátorozásának örök titkát, akkor az a nagy titok is a miénk lesz, amit ugyancsak a Jelenések Könyve mutat meg. János látja az Örökkévalót. De a rákövetkező napot nem látja. Annak, aki nem látja az örökkévalót, annak az ismeretlen holnap a legrettenetesebb érzet. Aki azonban boldog hittel vallja, hogy az új ég és az új föld és az új Jeruzsálem a jövő (vagyis nem futurum, hanem

adventurum), az Jézus szavával boldog bizodalommal lép át a mából a holnapba, mert tudja, az a döntő, hogy Isten országa jön.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Ez az esztendő nemcsak az egyházi választások éve, hanem országgyűlési, uniós, és önkormányzati választások is voltak/lesznek. Egyik bibliaóráskunk sóhajtott nemrégiben, mondván, milyen jó az ateistáknak, nekik csak háromszor kell választani, nekünk meg négyszer. De félretéve a tréfát, befejezésül még hadd szóljak Magyarországról is, ha ugyan tudok valami érdemest mondani. Mindenekelőtt e helyről is sok áldást kívánunk Magyarországról új kormányára, és azt kívánjuk, hogy Isten bölcsessége vezesse őket, hajlítsa szívüket szüntelen a jóra, és készítse őket, hogy igazán és híven betöltsék mandátumukat, egész országunk és minden magyar ember felemelkedésére. Mindezzel együtt annak is szeretnék hangot adni, ami árnyékként kíséri ebbéli örömeinket. Református egyházunk közösségei a mögöttünk levő negyedszázadban bőven bebizonyították, hogy igen nagy hajlamunk és képességünk van arra, hogy önmagunk kortársai legyünk. Itt bizony még sok tennivaló van, elsősorban a fejekben és olykor az indulatra lobbanó szívekben is, hogy a kortársiasság mellett még egy református erényt gyakorlatba vegyünk, ti. hogy megkülönböztetjük azt, ami ugyan összetartozik, mégsem ugyanaz. Ez pedig a közösségeinkért való felelősség egyrészt, és e felelősség keresztyéni megélése másrészt. Jó lenne, és kívánom, hogy mi, reformátusok, akik sohasem haboztunk önmagunk kortársai lenni, s olykor szégyenünkre az egyházba is beengedtük azt, amit a politikába is szégyen beengedni, miután tehát ennyire túl-alkalmasnak bizonyultunk, hogy önmagunk kortársai legyünk, bárcsak tudnánk azt is bizonyítani, hogy egyúttal Krisztus örökös-társai is vagyunk. Mert az ideig valók elmúlnak, s csak az örökkévalók maradnak meg. Sokat remélünk Magyarországról új kormányától és a parlamentjétől, de hogy ez ne annyi legyen, mint ahogy Arany János mondja: éhes borja nagyokat döf rajta... –, tegyünk eleget az ige parancsának, és imádkozzunk szüntelen elöljáróinkért.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

A Dunamelléki Egyházkerület egykori kiváló főgondnoka, Fáy András 1841-ben vitairatot jelentetett meg, ezzel a címmel: Óramutató. Aztán 1896-ban a Dunamelléki Egyházkerület egyik kiváló lelkipásztora, Szabó Aladár gyűjteményes kötetet adott ki ezzel a címmel: Új óramutató. Mindkét irat vitairat, mindkettő egyházunk megelevenedését célozza, mindkettő az egész egyházi közösséget szólítja meg. S bár a konkrét kiindulásuk más és más, mindkettő ugyanoda jut, hogy ti. egyházunk – legyen szó egyházkormányzatról, misszióról, a lelkek megmentéséről – mindig abból a közösségből indul ki és oda érkezik meg, ahol ketten vagy hárman vagy kétszázan vagy kétezren az Úr Jézus Krisztus nevében egybegyülekeznek. Itt az ideje, hogy hozzákezdjünk a Legújabb óramutató megszerkesztéséhez egyházunk javára és megelevenedésére – de úgy és azzal, hogy folytonosan tanuljuk és éljük: az új ég és új föld, az új Jeruzsálem mind-mind egy titokra mutat, és pedig arra, hogy Isten az Ő Krisztusa kegyelméért Szentlelke erejében szüntelen velünk lakozik. A mi jövőnk azért biztos, mert az Eljövendőre mutat.

Bogárdi Szabó István